

необґрунтованих порушень принципу розумності строків та порушень прав учасників кримінального провадження, в тому числі і потерпілих, на територіях, які перебувають в умовах правового режиму воєнного стану поза активними бойовими діями. Окреслені питання у даних тезах є питаннями для наукового обговорення, але чи виправдані зміни у кримінальному процесуальному законодавстві в умовах воєнного часу покаже життя після закінчення війни та перемоги України.

Джерела:

1. Про введення воєнного стану в Україні/ Указ. Президент України, затверджено Законом № 2630-VIII від 26.11.2018р./ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2630-19#Text>

2. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квітня 2012 року. №4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> .

3. Ніколенко А. Судочинство під час війни: як воєнний стан вплинув на розгляд судових справ? <https://golaw.ua/ua/insights/publication/sudochinstvo-pid-chas-vijni-yak-voyennij-stand-vplivuv-na-rozglyad-sudovih-sprav/>

Лазар Уляна Олександрівна

к.ю.н., доцент кафедри конституційного, адміністративного і фінансового права Чернівецького навчально-наукового юридичного інституту

Національного університету «Одеська юридична академія»

ЗАХИСТ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ ТА ГРОМАДЯНИНА СУДОМ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

В результаті повномасштабного військового вторгнення російської федерації 24 лютого 2022 року нашій країні довелось стикнутись з великою кількістю випробувань та вирішенням завдань, які стосуються всіх сфер людського життя. Безпосередньо введення воєнного стану на всій території

України поставило перед органами державної влади та суспільства в цілому ряд викликів, на які потрібно було швидко реагувати. Для кожної людини, для кожного громадянина нашої держави в такій ситуації дуже важливим є те, щоб механізм захисту їх прав та свобод продовжував працювати. Адже, як ніколи сьогодні ми стикаємось з постійним порушенням прав та свобод, з вчиненням правопорушень по відношенню до громадян, посяганням на життя і здоров'я, честь і гідність, свободу та особисту недоторканість, недоторканість житла тощо.

З запровадженням воєнного стану конституційні права і свободи людини та громадянина певною мірою були обмежені. Однак, Конституцією України гарантується право на захист прав і свобод у суді. Так, відповідно до ст. 55 Конституції України: «Кожному гарантується право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб. Кожен має право звертатися за захистом своїх прав до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. Кожному гарантується право звернутись із конституційною скаргою до Конституційного Суду України з підстав, установлених цією Конституцією, та у порядку, визначеному законом. Кожен має право після використання всіх національних засобів юридичного захисту звертатися за захистом своїх прав і свобод до відповідних міжнародних судових установ чи до відповідних органів міжнародних організацій, членом або учасником яких є Україна. Кожен має право будь-якими не забороненими законом засобами захищати свої права і свободи від порушень і протиправних посягань» [2, ст.55].

Також варто зазначити, що в Законі України «Про правовий режим воєнного стану», а саме в ст. 26 врегульовано питання правосуддя в умовах воєнного стану. Правосуддя на території, на якій введено воєнний стан, здійснюється лише судами. На цій території діють суди, створені відповідно до Конституції України. Скорочення чи прискорення будь-яких форм судочинства забороняється. У разі неможливості здійснювати правосуддя

судами, які діють на території, на якій введено воєнний стан, законами України може бути змінена територіальна підсудність судових справ, що розглядаються в цих судах, або в установленому законом порядку змінено місцезнаходження судів. Створення надзвичайних та особливих судів не допускається [4, ст.26].

Отже, правосуддя в Україні продовжує працювати і забезпечувати можливість громадян звертатись за захистом своїх порушених прав та свобод. Якщо розглядати правосуддя як функцію судової гілки влади, то можна з впевненістю сказати, що дана функція посідає вагомe місце серед гарантій захисту прав і свобод людини та громадянина, а надання можливості доступу до нього сприяє ефективній реалізації на практиці.

Окрім Конституції України, також в Законі України «Про судоустрій і статус суддів» а саме в ст. 2 зазначається: «Суд, здійснюючи правосуддя на засадах верховенства права, забезпечує кожному право на справедливий суд та повагу до інших прав і свобод, гарантованих Конституцією і законами України, а також міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України» [3, ст. 2]. Право на судовий захист деталізується у ст. 7 зазначеного Закону: «Кожному гарантується захист його прав, свобод та інтересів у розумні строки незалежним, безстороннім і справедливим судом, утвореним законом. Іноземці, особи без громадянства та іноземні юридичні особи мають право на судовий захист в Україні нарівні з громадянами і юридичними особами України. Доступність правосуддя для кожної особи забезпечується відповідно до Конституції України та в порядку, встановленому законами України» [3, ст. 7].

Однак, варто також зазначити, що звісно захист прав судом гарантовано державою і законодавством, однак на практиці, на жаль у зв'язку з тимчасовою окупацією деяких територій, а також активними бойовими діями було припинено діяльність судів в деяких областях. Саме тому з метою забезпечення функціонування судових органів, було прийнято ряд змін та

доповнень до чинного законодавства, що дає можливість забезпечувати роботу судової влади.

Підсумовуючи, варто відмітити, що Україна достойно приймає і справляється з суворими реаліями сьогодення, які впливають на всі сфери життя суспільства. Також, всі органи державної влади в тому числі і судової гілки влади для забезпечення гарантування захисту прав і свобод громадян є незамінними. Саме тому судова влада повинна реагувати на всі виклики швидко та мати можливість працювати безперервно особливо в умовах воєнного стану.

Джерела:

1. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28.06.1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 р. № 1402-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text>
3. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 р. № 389-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>

Чурилова Тетяна Миколаївна

*к.ю.н., доцент, доцент кафедри міжнародного,
європейського права та порівняльного правознавства*

Сумського державного університету

Мурач Дмитро Васильович

здобувач вищої освіти Навчально-наукового інституту права

Сумського державного університету

ІНСТИТУТ ВІЙСЬКОВОГО КАПЕЛАНСТВА В УКРАЇНІ

Війна, яку розв'язала РФ проти України, суспільно-політичні процеси в Україні та Збройних Силах посилюють пошук внутрішньої опори, що дає